

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

14.5.2008

B6-0221/2008

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 103 lõikele 2

Esitaja(d): Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf, Alyn Smith, Milan Horáček, Marie-Hélène Aubert, Alain Lipietz, Frithjof Schmidt, Rebecca Harms, Caroline Lucas, Carl Schlyter, Bart Staes, Marie Anne Isler Béguin, Mikel Irujo Amezaga, Raúl Romeva i Rueda, Kathalijne Maria Buitenweg ja Jill Evans

fraktsiooni Verts/ALE nimel

Toiduainete hinnatõus ELis ja arenguriikides

Euroopa Parlamendi resolutsioon toiduainete hinnatõusu kohta ELis ja arenguriikides

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni, mille artikli 25 lõikes 1 käsitletakse õigust toidule;
 - võttes arvesse ÜRO Arenguprogrammi, ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni, Maailmapanga ja teiste rahvusvaheliste organite toetusel algatatud ja läbi viidud rahvusvahelise arengule suunatud põllumajandusteaduste ja tehnoloogia hindamise institutsiooni (IAASTD) hiljutisi soovitusi maailma toiduainetoodangu osas;
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2007. aasta resolutsiooni sööda ja toiduainete hinnatõusu kohta¹;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 2,
- A. arvestades, et järsult tõusvad toiduainehinnad on põhjustanud arenguriikides toidumässa ning et Maailmapanga hinnangul võivad vähemalt 33 toiduainet importivat riiki ees oodata rahutused tulenevalt toidu üha halvemast kättesaadavusest vaesematele elanikele;
- B. arvestades, et ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni hinnangul kannatab nälja ja alatoitluse all 826 miljonit inimest ning sama oht ähvardab veel miljoneid, kui nende juurdepääsu toidule ja toidutootmisressurssidele kiireti ei parandata;
- C. arvestades, et nälja ja alatoitluse tõttu sureb maailmas iga päev 25 000 inimest, kellest vähemalt 11 000 on lapsed;
- D. arvestades, et maailma toiduabi programmi (WFP) hinnangul vajatakse 2008. aastaks kavandatud programmide elluviimiseks täiendavalt veel vähemalt 500 miljonit dollarit; arvestades, et riiklikud ja eravalduses olevad teraviljavarud on kahanenud viimase 40 aasta kõige madalamale tasemele;
- E. arvestades, et viimastel kümnenditel on Maailmapank, Rahvusvaheline Valuutafond ja Maailma Kaubandusorganisatsioon sundinud arenguriike kaubandust liberaliseerima, mistõttu on paljudes riikides muutunud valdavaks ekspordisuunitlusega põllumajanduslik suurtootmine ning seda jätkusuutliku kohaliku toiduainetoodangu ja kohalike toiduaineturgude arvel;
- F. arvestades, et arenguriikide asutuste ja rahvusvaheliste finantsasutuste investeeringute puudumine põllumajandusteadusesse, maaelu arendamisse ja põllumajandustootjate koolitamisest on seadnud eelkõige väiketootjad ebavõrdsetesse konkurentsitingimustesse, mis on muutnud nad vaesemaks ja haavatavamaks ning kahandanud nende suutlikkust toota piisavalt toiduaineid;

¹ P6_TA-PROV(2007)0480.

- G. arvestades, et aastakümneid on eksporditoetused ning eelkõige USA ja ELi toiduabi põhjustanud arenguriikides enda tarbeks tootmise ja väiketootjate kadumist, jätnud miljonid pered maata ja muutnud toiduained neile raskesti kättesaadavaks;
- H. arvestades, et aastatuhande ökosüsteemi hindamisaruannetes prognoositakse praeguste arengutendentside jätkudes Saharast lõuna poole jäävate Aafrika riikide vaeste elanike arvu kasvu 1999. aasta 315 miljonilt 404 miljonile 2015. aastaks;
- I. arvestades, et ELis ja kogu maailmas on põllumajandustoodete tootjahinnad aastakümneid langenud turusekkumis- ja eksporditoetuste poliitika tõttu, mis soosis suuri põllumajandustootjaid ning rahvusvaheliste toiduainetööstuse ettevõtete kontsentreerumist, nii et hinnad enam ei katnud enamiku väiketootjate tootmiskulusid;
- J. arvestades, et sellise arengu järelmina on toiduaine- ja söödatööstus tõstnud töödeldud toodete hinda ning kasutanud oma turuvõimu, et kasvatada kasumeid tublisti üle ostetud põllumajandustoorme hinnast lähtuva mõistliku määra;
- K. arvestades, et praeguse toidukriisi põhjuseks on ka üha kasvanud spekulatsioonid põllumajandustoodete ja toiduainetega, kliimamuutusest tingitud põudade ja üleujutuste sagenemine, konkurentsi suurenemine toiduainete ja biokütuste tootmise vahel, kaubanduse piiramatult liberaliseerimine, maailma rahvastiku kasv, nafta ja järelikult põllumajanduse tootmissisendite hinna tõus ning ülemaailmse loomasöödanõudluse kasv tänu toitumisharjumuste muutumisele kasvava majandusega riikides;
- L. arvestades, et ülemaailmse finantskriisi tingimustes on põllumajandustoodete üha laialdasem kasutamine liha ja biokütuste tootmiseks soodustanud põllumajandustoodetega spekulatsioonide, millega tuleb globaalsel tasandil kiiresti korras tegeleda ja see kontrolli alla saada;
- M. arvestades, et ELi kui arenguabi doonori ning olulise kaubanduspartneri häälel on kaalu kahe- ja mitmepoolsetel kaubanduslääbirääkimistel, ning et seda tuleks kasutada vastutustundlikult, sealhulgas edendada Euroopa Parlamendi soovitatud vahendite kasutamist, mis turulepääsu tingimusena soosivad sotsiaalselt õiglasi ja keskkonnasõbralikke kaubanduseeskirju,
1. on seisukohal, et toidu ja hea toitumise kättesaadavus on põhiline inimõigus, mis tuleb tagada ka arenguriikide elanikele; nõuab seepärast piisavate meetmete võtmist, et rakendada ellu inimõiguste ülddeklaratsiooniga kehtestatud õigus toidule;
 2. on sügavalt mures vaesematele elanikele toiduainehindade tõusust tuleneva mõju ning alatoitluse ja nälja levimise pärast; hoiatab aga, et tootjahinnad peavad katma väiketootjate kulud, et tagada eriti arenguriikides toiduainetega kindlustatus, ning et arengutendentsidele, mis viivad toiduaineturude kasvavale monopoliseerimisele seemnemüügi- ja toiduainete jaemüügifirmade poolt, tuleb piisavalt vastu astuda ja need kontrolli alla saada; palub, et komisjon esitaks ettepaneku võtta vastu põhjalik vabakaubanduse raamleping, kuna just see kaubanduskontseptsioon on pakkunud kaitset toiduainehindade kõikumise vastu ja toetanud õiglasi tootjaindusi;

Välispoliitika

3. on seisukohal, et sisuline võitlus nälja vastu eeldab ülemaailmset säästva arengu poliitikat, mis võimaldab arenguriikidel toota ja oma elanikele pakkuda piisavalt vett ja toitu ning välistab toiduainetega kindlustatust õõnestava toiduabi ja põllumajandustoodetega kauplemise;
4. tunnistab väikeste ja keskmise suurusega põllumajandustootjate tähtsat panust toiduainete pakkumise stabiliseerimisse ning nõuab seepärast kindlat toetust usaldusväärsetele põllumajandussüsteemidele, maareformi algatuste suhtes rakendatava hea valitsemistava kriteeriumidele, säästva põllumajanduse koolitusprogrammidele ning maa kättesaadavuse lihtsustamisele arenguprogrammide raames;
5. arvab, et vaesuse vastu võitlemise alusena tuleb tunnustada riigi või piirkonna õigust võtta vastu toiduainetega kindlustatusele ning impordist mittesõltumisele suunatud meetmeid ja strateegiad, et kaitsta oma rahvastiku elatusvahendeid ning sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi õigusi;
6. palub seepärast komisjonil WTO läbirääkimiste osapoolena teha suuremaid pingutusi, et luua eeskätt vaesematele arenguriikidele võimalusi kaitsta oma kohalikku toiduainetootmist ning näiteks majanduspartnerluse lepingute üle peetavatel läbirääkimistel mitte avaldada neile survet ekspordimaksude või -kvootide kaotamiseks, kui nimetatud abinõusid õigustavad riigi toiduainetega kindlustatuse kaalutlused;
7. kutsub ELi, teisi tööstusriike ja rahvusvahelisi finantsasutusi üles mitte sundima arenguriike liberaliseerima või erastama oma elanikkonnale elutähtsaid peamisi majandussektoreid ja avalikke teenuseid;
8. tervitab USA valitsuse algatust loobuda toiduabiga seotud lisatingimustest ning peab nimetatud algatust esimeseks oluliseks sammuks kogu toiduabiprogrammi reformimisel nii, et täiel määral arvestada vajadusega kannustavalt toetada piirkondlikku ja kohalikku toiduainetega kindlustatust, millele USA lisatingimustega seotud toiduabi on varem sageli kahjuks tulnud;
9. palub komisjonil WTO raames teha ettepanek toormehindade stabiliseerimise ja teiste pakkumise ohjamise abinõude hindamiseks; palub Euroopa Investeeringispangal uurida võimalusi luua koheselt garantiifond, et toetada riikide, eelkõige vaesemate arenguriikide mikrolaenu- ja riskiturveskeeme, mis on lähedalt seotud kohalike toiduainetootjate vajadustega;
10. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles eraldama suur osa oma arenguabi eelarvest põllumajandusteadusele, põllumajandustootjate koolitamisele ja vastastikku põllumajandustootmise parimate tavade vahetamisele eesmärgiga edendada piirkondlikku ja kohalikku turusuunitlusega tootmist ning edasi arendada tõhusaid ja säästvaid maaviljelussüsteeme nagu näiteks viljavaheldus, segakultuurid ning kohapealsetele oludele kohandatud, geneetiliselt modifitseerimata taime- ja loomakasvatus, eesmärgiga tekitada kohapeal stabiilne toiduainete pakkumine ning usaldusväärsed, pikemas perspektiivis vähe energiat nõudvad põllumajandussüsteemid;

11. on veendunud, et enamiku arenguriikide toiduainetega kindlustatuse kahanemisel on olemuslik seos põllumajandustoodetega kauplemise üha suurema liberaliseerimisega; palub komisjonil hinnata praeguse kaubanduse liberaliseerimise poliitika mõju näljale ja vaesusele arenguriikides;

Sisepoliitika

12. toidu ja biokütuste tootmise vahelise konkurentsi tugevnemist silmas pidades on seisukohal, et orgaanilisest ainest energia tootmine võib aidata tekitada säästvat energiaallikate struktuuri, tingimusel et jäätmeid ja loomasõnnikut kasutatakse biogaasi tootmiseks ning energia tootmine ei konkureeri toiduainete tootmisega;
13. märgib, et loomsete toodete, näiteks piima, liha ja munade suure osakaaluga tarbimisstruktuuride tulemuseks on põllumajandustoodete üldise nõudluse kasv ja suured kasvuhoonegaaside heitkogused, ning seetõttu nõuab toiduainete tähistamist märgistega, mis näitavad nende tootmissisenditena kasutatud energia üldkogust;
14. palub komisjonil ja liikmesriikidel edaspidi vältida põllumaa massilist eraldamist ehitiste ja transpordirajatiste jaoks ning kutsub seepärast komisjoni üles välja töötama kriteeriume, mis keskkonnamõju hindamise raames piiraksid transpordi- ja ehitusprojektide maakasutust;
15. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid vaataksid läbi ühise põllumajanduspoliitika ning toiduainetega kindlustatuse mõjude hindamise põhjal määraksid kindlaks jätkusuutliku tasakaalu toiduainete-, sööda- ja energiatootmise vahel;
16. palub komisjonil terviklikult hinnata ELi energeetika-, arengu-, põllumajandus-, väliskaubandus- ja tööstuspoliitika ja -programmide mõju, et võtta endale täielik vastutus maailma toiduainetega kindlustatuse senisest paremate meetmete ja vahendite eest;
17. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osalistele.